

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO   BỘ VĂN HOÁ, THỂ THAO VÀ DU LỊCH
TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HOÁ HÀ NỘI

LÊ THỊ MAI LIÊN

**CÔNG TÁC BẢO QUẢN TÀI LIỆU QUÝ HIẾM Ở THƯ
VIÊN QUỐC GIA VIỆT NAM**

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP

GIẢNG VIÊN HƯỚNG DẪN
Th.S. NGUYỄN THỊ NGÀ

HÀ NỘI – 2010

MỤC LỤC

LỜI NÓI ĐẦU	4
CHƯƠNG I: VỐN TÀI LIỆU QUÝ HIẾM CỦA THƯ VIỆN QUỐC GIA VIỆT NAM.....	8
1.1 Định nghĩa vốn tài liệu quý hiếm.....	8
1.2. Các tiêu chí để xác định tài liệu quý hiếm	14
1.2.1 Nhóm tiêu chí về thời gian.....	14
1.2.2 Nhóm tiêu chí về nội dung của tài liệu	16
1.2.3 Nhóm tiêu chí về hình thức tài liệu.....	17
1.3 Ý nghĩa, tầm quan trọng của vốn tài liệu quý hiếm.....	19
1.4 Thực trạng vốn tài liệu quý hiếm ở Thư viện Quốc gia Việt Nam.....	21
1.4.1 Cơ sở pháp lý của việc hình thành vốn tài liệu quý hiếm.....	21
1.4.2 Các loại tài liệu quý hiếm ở Thư viện Quốc gia Việt Nam	25
1.4.2.1 Sách Hán Nôm	25
1.4.2.2 Sách Đông Dương (xuất bản trước 1954).....	25
1.4.2.3 Báo, tạp chí Đông Dương	26
1.4.2.4 Luận án tiến sĩ, phó tiến sĩ	26
1.4.3 Giá trị của vốn tài liệu quý hiếm.....	27
1.4.3.1 Giá trị nội dung kho tài liệu quý hiếm	27
1.4.3.2 Giá trị theo loại hình	29
CHƯƠNG 2 CÔNG TÁC BẢO QUẢN VỐN TÀI LIỆU QUÝ HIẾM Ở THƯ VIỆN QUỐC GIA VIỆT NAM.....	38
2.1 Công tác bảo quản vốn tài liệu quý hiếm ở Thư viện Quốc gia Việt Nam... 38	
2.1.1 Vấn đề nhân sự và cơ sở vật chất trong công tác bảo quản vốn tài liệu quý hiếm.....	38
2.1.1.1 Nhân sự	38
2.1.1.2 Cơ sở vật chất.....	39

2.1.2 Những nguyên nhân làm hủy hoại tài liệu	40
2.1.2.1 Nguyên nhân chủ quan.....	40
2.1.2.2 Nguyên nhân khách quan.....	42
2.1.3 Các phương pháp bảo quản vốn tài liệu quý hiếm.....	50
2.1.3.1 Phương pháp chung.....	50
2.1.3.2 Phương pháp bảo quản đặc thù	63
2.2 Nhận xét	67
2.2.1 Ưu điểm.....	67
2.2.2 Nhược điểm.....	69
CHƯƠNG 3 MỘT SỐ GIẢI PHÁP VÀ KIẾN NGHỊ ĐỂ TĂNG CƯỜNG	
CÔNG TÁC BẢO QUẢN VỐN TÀI LIỆU QUÝ HIẾM Ở THƯ VIỆN QUỐC	
GIA VIỆT NAM.....	72
3.1 Giải pháp chung	72
3.2 Giải pháp cụ thể	74
3.3 Kiến nghị.....	76
KẾT LUẬN	81
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	82

LỜI NÓI ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Thư viện Quốc gia Việt Nam là thư viện lớn nhất của cả nước, là nơi tàng trữ đầy đủ nhất các xuất bản phẩm của quốc gia, trong đó có vốn tài liệu quý hiếm. Tài liệu quý hiếm bản thân nó đã thể hiện diễn trình phát triển của văn hóa và lịch sử của dân tộc, và luôn là nguồn chất xám quan trọng đóng góp cho sự nghiệp xây dựng và phát triển của đất nước.

Ở Việt Nam, khái niệm hay định nghĩa về vốn tài liệu quý hiếm thì chưa thấy có một tài liệu nào đề cập đến nhưng để hiểu thế nào là vốn tài liệu quý hiếm thì có rất nhiều quan điểm khác nhau. Theo kết luận của Thạc sĩ Trần Thị Phương Lan thì vốn tài liệu quý hiếm là: “ Tài liệu có giá trị đặc sắc về các vấn đề lịch sử, văn hóa xã hội, khoa học, nội dung thông tin bao quát được các sự kiện, biến cố và hiện tượng đặc biệt quan trọng trong cuộc sống; số lượng bản ít, hình thức đặc biệt và khó bổ khuyết được nếu như bị mất hoặc hư hỏng, xét về ý nghĩa pháp lý và bút tích của chúng.” [11, tr.17].

Vốn tài liệu quý hiếm của Thư viện Quốc gia Việt Nam là tài sản văn hóa vô giá của dân tộc Việt Nam ta, qua vốn tài liệu này sẽ giúp chúng ta giải đáp được nhiều câu hỏi về chính trị xã hội, khoa học, lịch sử, văn học, nghệ thuật, quân sự... Từ đó, chúng ta sẽ hiểu biết hơn về lịch sử, các phong tục tập quán, trang phục, nghi lễ, tôn giáo, tín ngưỡng của dân tộc Việt Nam cũng như của các nước Đông Dương, biết hơn về các quy định, luật lệ của chính quyền Pháp ở Đông Dương, biết đến nhiều công trình khoa học của các nhà nghiên cứu người Việt Nam và nước ngoài nghiên cứu về Việt Nam. Quá khứ luôn tồn tại trong mỗi chúng ta nhưng lịch sử thì không lặp lại, chính vì vậy mà những di sản văn hóa thành văn của dân tộc Việt Nam sẽ trở nên quý, hiếm vô cùng.

Với vai trò và vị trí đặc thù như vậy vốn tài liệu quý hiếm là một minh chứng cho sự phát triển của một đất nước trong sự phát triển chung của tri thức nhân loại.

Ý thức được tầm quan trọng của vốn tài liệu quý hiếm thì chúng ta phải đồng thời ý thức được tầm quan trọng của công tác bảo quản vốn tài liệu quý hiếm.

Cùng với thời gian, môi trường, điều kiện khí hậu và các nhân tố khác tác động nhiều đến vốn tài liệu quý hiếm của Thư viện Quốc gia Việt Nam đã làm cho vốn tài liệu quý hiếm bị mất mát, hư hỏng hoặc đang trong tình trạng tăng nhanh quá trình tự hủy hoại. Một vấn đề cấp bách đặt ra là: Làm thế nào để bảo quản tốt và lưu giữ lâu dài vốn tài liệu quý hiếm của dân tộc?

Thấy rõ đây là một vấn đề có vai trò hết sức quan trọng nên em đã chọn đề tài: *“Công tác bảo quản vốn tài liệu quý hiếm ở Thư viện Quốc gia Việt Nam”* làm khóa luận.

2. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

- Đối tượng nghiên cứu: Vốn tài liệu quý hiếm
- Phạm vi nghiên cứu: Bao gồm quá trình hình thành, thực trạng và công tác bảo quản vốn tài liệu quý hiếm ở Thư viện Quốc gia Việt Nam.

3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

- Mục đích:

Trình bày, đánh giá thực trạng và tình hình bảo quản vốn tài liệu quý hiếm ở Thư viện Quốc gia Việt Nam, đồng thời đưa ra những giải pháp giúp việc tổ chức, bảo quản vốn tài liệu này một cách hiệu quả nhất.

- Nhiệm vụ:

- + Xác định ý nghĩa, tầm quan trọng của công tác bảo quản vốn tài liệu quý hiếm
- + Khảo sát thực trạng vốn tài liệu quý hiếm
- + Điều tra công tác bảo quản vốn tài liệu quý hiếm
- + Phân tích và xác định nguyên nhân hư hỏng tài liệu
- + Đưa ra những giải pháp.

4. Phương pháp nghiên cứu

- Phương pháp phân tích, tổng hợp tài liệu
- Phương pháp thống kê
- Phương pháp quan sát
- Phương pháp phỏng vấn, trao đổi.

5. Đóng góp của khóa luận

- Đưa ra một cách nhìn toàn diện về thực trạng bảo quản vốn tài liệu quý hiếm ở Thư viện Quốc gia Việt Nam.
- Nêu các giải pháp để khắc phục những hạn chế trong việc bảo quản nguồn tài liệu này, bảo đảm đáp ứng tối đa nhu cầu tin của bạn đọc.

6. Cấu trúc của khóa luận

Ngoài lời nói đầu, kết luận, danh mục tài liệu tham khảo, phụ lục, nội dung của khóa luận gồm ba chương:

Chương 1: Vốn tài liệu quý hiếm ở Thư viện Quốc gia Việt Nam

Chương 2: Công tác bảo quản vốn tài liệu quý hiếm ở Thư viện Quốc gia Việt Nam

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bùi Văn Vượng (1999), “Thư viện Quốc gia Việt Nam trong công cuộc bảo tồn và phát triển di sản văn hóa thành văn”, *tạp san thư viện*, (số 3). Tr1-7.
2. Đoàn Phan Tân (2006), *Thông tin học*, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội, Hà Nội.
3. Hoàng Sơn Cường (1981), Lịch sử sách: Giáo trình dùng cho học sinh các lớp cao đẳng Thư viện, Trường Cao đẳng nghiệp vụ Văn hoá, Hà Nội.
4. Lê Văn Việt (2000), *Cẩm nang nghề thư viện*, Văn hóa Thông tin, Hà Nội.
5. Nguyễn Hữu Viêm (1993), “Công tác bảo quản và duy tu tài liệu trong thư viện”, *tạp san thư viện*, (số 3,4). Tr14-16.
6. Nguyễn Tất Thắng (2001), “Vốn báo, tạp chí nghiên cứu tại thư viện Quốc gia Việt Nam”, *tạp chí Văn hóa Nghệ thuật*, (số 11). Tr30-31+41.
7. Nguyễn Thế Đức (1996), “Bảo tồn tài liệu trong thư viện” *tạp san thư viện* (số 1). Tr3-6.
8. Nguyễn Thị Hồng Thắm (2004), *Bảo quản tài liệu tại các thư viện tỉnh Đồng bằng sông Cửu Long: thực trạng và giải pháp*: Luận văn thạc sĩ khoa học Thông tin - Thư viện, Đại học Văn hóa Hà Nội, Hà Nội.
9. Nguyễn Tiến Hiển (2005), *Tổ chức và bảo quản tài liệu*, Đại học Văn hóa Hà Nội, Hà Nội.
10. Nguyễn Yên Vân (2006), *Thư viện học đại cương*, Đại học Văn hóa Hà Nội, Hà Nội.